

KANT · SESSIÓ 51

Comentari integrador de Kant

REFERÈNCIES DE LA SESSIÓ

Pàgines de teoria de la sessió: pp. 121-128 del Dossier Resum.

Font primària utilitzada: p. 107,109,116,119 del Dossier Resum.

Correspondència: DIRECTA - la font es troba fora del tram teòric de la sessió.

FONT PRIMÀRIA

Immanuel Kant, Fonamentació de la metafísica dels costums Fragment 1 · Dossier Resum, p. 107 (numeració interna) [1] [Res (cap do natural ni de la fortuna en si mateixos) no pot ser tingut sense restricció per bo llevat d'una bona voluntat] No és possible pensar res dins del món, ni tampoc fora d'aquest, que pugui ser tingut per bo sense cap restricció, llevat d'una bona voluntat. Intel·ligència, enginy, discerniment i com vulguin dir-se els altres talents de l'esperit, o coratge, tenacitat, perseverança en les resolucions, com a qualitats del temperament, sens dubte són totes coses bones i desitjables en més d'un sentit, però també poden ser extremament dolentes i perjudicials, Si la voluntat que ha de fer servir aquests dons de la natura, i la peculiar modalitat de la qual s'anomena per això caràcter, no és bona. El mateix passa amb els dons de la fortuna. El poder, les riqueses, el punt d'honor i fins i tot la mateixa salut, així com aquest ple benestar i aquest estar content amb el seu estat que es resumeixen sota el rètol de felicitat, infonen coratge i moltes vegades insolència allà on no hi ha una bona voluntat que corregeixi el seu influx sobre l'ànim i adegui a un fi universal el principi global de l'obrar. No cal dir que un espectador imparcial, dotat de raó, mai no pot sentir-se satisfet en contemplar com van de bé les coses a qui manca completament d'una voluntat purament bona, i, així, la bona voluntat sembla constituir una condició imprescindible fins i tot per fer-nos dignes de ser feliços.

Fragment 2 · Dossier Resum, p. 109 (numeració interna) [6] [Quan s'actua d'acord amb el deure (o per inclinació) però no pas / per deure, la màxima per la qual ens guiem no posseeix un contingut moral ni valor. Exemples] En canvi, conservar la vida Suposa un deure i, a més, cada un té una immediata inclinació per fer-ho. Però, per aquesta causa, l'angoixant cura que això acostuma a comportar per a la majoria dels homes no té cap valor intrínsec i la seva màxima no té cap contingut moral. Preserven la seva vida d'acord amb el deure, però no actuen pas per deure. Per contra, quan els infortunis i una pena desconsolada han fet desaparèixer totalment el gust per la vida, si l'infeliç desitja la mort, més indignat amb el seu destí que no pas pusil·lànim o abatut, però conserva la vida sense estimar-la, no pas per inclinació o por, sinó per deure, aleshores la seva màxima té un contingut moral. Ser caritatiu on un pot ser-ho suposa un deure i, a més, hi ha moltes ànimes tan compassives que, sense que la vanitat o l'interès personal sigui algun dels seus motius, troben un íntim plaer a distribuir alegria al seu voltant i poden alegrar-se amb aquesta joia dels altres, ja que és obra seva. Però jo mantinc que, en aquest cas, aquesta acció, per més conforme al deure i amable que pugui ser, no té, malgrat això, cap valor genuïnament moral, sinó que forma una mateixa parella amb altres inclinacions com, per exemple, aquesta propensió a l'honor que, quan per fortuna coincideix amb el que realment és conforme al deure i de profit comú, és, per consegüent, tan honorable com digna d'alè i lloances, però no mereix ser considerada d'alta estima, ja que a la màxima li falta el contingut moral, és a dir, que aquestes accions siguin fetes no per inclinació, sinó per deure. Només en cas que l'ànim d'aquell filantrop estigués ennuvolat pel propi dolor i aquest suprimís qualsevol compassió cap a la sort de l'altre i que encara li quedés capacitat per posar remei a les misèries dels altres, però aquesta penúria aliena no el

commogué perquè està massa ocupat amb la pròpia i, un cop cap inclinació no l'incitès a fer-ho, aconseguís desprendre's de tan fatal indiferència i emprengués l'acció només per deure al marge de tota inclinació, llavors i només llavors aquesta acció tindria el seu genuí valor moral. És més, si la natura hagués dipositat escassa compassió al cor d'algué que, pel que fa a la resta, és un home honrat, de temperament fred i indiferent davant dels sofriments aliens, potser perquè ell mateix accepta els seus propis amb el do peculiar de la paciència i els resisteix amb una fortalesa que suposa, o fins i tot exigeix, en els altres: Si la natura no hagués configurat aquest home (que probablement no seria el seu pitjor producte) per ser pròpiament un filantrop, :potser no trobaria encara dins seu una font per atorgar-se a si mateix un valor molt més elevat que tot el que pugui provenir d'un temperament bondadós. És clar que sí! Precisament en això Se xifra el valor del caràcter, que,

sense comparació, representa el suprem valor moral: que es faci el bé per deure i no pas per inclinació.

Fragment 3 · Dossier Resum, p. 116 (numeració interna) [26] [Enunciació general de l'imperatiu categòric (del qual poden derivar-se tots els imperatius del deure): formulació I i II] Així doncs, l'imperatiu categòric és únic i, sens dubte, és aquest: obra només segons aquella màxima per la qual puguis voler que al mateix esdevingui una llei universal. Ara, si a partir d'aquest únic imperatiu poden ser deduïts —com del seu principi— tots els imperatius del deure, fins i tot quan deixem sense decidir si allò que s'anomena deure potser no és un concepte buit, almenys podrem mostrar el que pensem amb això i el que vol dir aquest concepte del deure. Com que la universalitat de la llei per la qual tenen lloc els efectes constitueix allò que pròpiament s'anomena natura en el seu sentit més ampli (segons la forma), és a dir, l'existència de les coses en la mesura que està determinada per lleis universals, llavors l'imperatiu universal del deure podria formular-se també així: obra com si la màxima de la teva acció pogués esdevenir per la teva voluntat una llei universal de la natura. Ara enumerarem alguns deures segons la usual divisió d'aquests en deures vers nosaltres mateixos i deures vers altres homes, en deures perfectes i imperfectes.

Fragment 4 · Dossier Resum, p. 119 (numeració interna) [36] [L'ésser humà existeix com a fi en si mateix i sempre ha de ser considerat d'aquesta manera (no ha de ser utilitzat simplement com a mitjà)] Jo dic el següent: l'home i en general tot ésser racional existeix com un fi en si mateix, no simplement com un mitjà per ser utilitzat discrecionalment per aquesta o aquella voluntat, sinó que tant en les accions orientades cap a si mateix com en les adreçades als altres éssers racionals l'home ha de ser considerat sempre alhora com un fi. Tots els objectes de la inclinació només tenen un valor condicionat, ja que, si no hi hagués les inclinacions i les necessitats fundades sobre les inclinacions, el seu objecte no tindria cap valor. Però, com a fonts de necessitats, les inclinacions mateixes estan tan lluny de tenir un valor absolut per desitjar-les per elles mateixes, que més aviat el desig universal de qualsevol ésser racional ha de ser alliberat-se'n totalment. Així doncs, el valor de tots els objectes que podem obtenir mitjançant les nostres accions és sempre condicionat. Però els éssers l'existència dels quals no descansa en la nostra voluntat, sinó en la natura, només tenen un valor relatiu com a mitjà, sempre que siguin éssers irracionals, i per això s'anomenen coses: en canvi, els éssers racionals reben el nom de persones perquè la seva natura els destaca com a fins en si mateixos, és a dir, com quelcom que no ha de ser utilitzat simplement com a mitjà, i restringeix així qualsevol arbitri (ja que és un objecte de respecte). Les persones, per tant, no són simples fins subjectius l'existència dels quals té un valor per a nosaltres com a efecte de la nostra acció, sinó que constitueixen fins objectius, és a dir, coses l'existència de les quals suposa un fi en si mateix, i un fi tal en el lloc del qual no pot ser col·locat cap altre fi al servei del qual hauria de quedar aquell simplement com a mitjà, perquè sense això no trobaríem enlloc res amb valor absolut, però si tot valor estigués condicionat i fos, per tant, contingent, llavors no es podria trobar enlloc per a la raó cap principi pràctic Suprem.

GUIA DE LECTURA DE LA SESSIÓ

1. Identifica el problema filosòfic concret que planteja el fragment.
2. Formula la tesi o idea central amb les teves paraules.
3. Explica els conceptes del fragment que coincideixen amb el contingut de la sessió.
4. Relaciona el fragment amb el conjunt de la filosofia de l'autor sense limitar-te a resumir-lo.